

Aspecte privind procesul de pregătire a personalului participant la operațiile multinaționale

Aspects concerning the training process of personnel participating in multinational operations

Maior drd. Alice-Claudița MANDEȘ*

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București
e-mail: mandesclaudita@gmail.com

Abstract

Căile și modalitățile prin care se organizează, se planifică și se execută pregătirea personalului participant la operațiile multinaționale influențează într-o mare măsură atingerea obiectivelor acțiunilor militare la care participă personalul militar român, indiferent dacă operația multinațională se desfășoară sub conducerea Organizației Națiunilor Unite (ONU), Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), Uniunii Europene (UE) sau a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).

Totodată, calitatea procesului de pregătire, adaptarea obiectivelor etapelor de selecție la specificul misiunii, la gradul de pericolozitate a acțiunilor desfășurate și nu în ultimul rând la regiunea de desfășurare a operației multinaționale reprezintă întotdeauna repere sintetice prin care poate fi determinat succesul operației militare.

The ways and means by which the training of personnel participating in multinational operations is organized, planned and executed greatly influence the achievement of the objectives of the military actions in which Romanian military personnel participate, regardless of whether the multinational operation is conducted under the leadership of the United Nations (UN), the North Atlantic Treaty Organization (NATO), the European Union (EU) or the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE).

At the same time, the quality of the training process, the adaptation of the objectives of the selection stages to the specifics of the mission, to the degree of danger of the actions carried out and, last but not least, to the region of deployment of the multinational operation always represent synthetic benchmarks through which the success of the military operation can be determined.

Cuvinte-cheie:

operații multinaționale; obiectivele misiunii; standarde de calitate; personal militar;
planificare acțiuni militare; profesionalism; profesioniști.

Keywords:

*multinational operations; mission objectives; quality standards; military personnel;
military action planning; professionalism; professionals.*

Info articol

Primit: 3 martie 2025; Evaluat: 9 aprilie 2025; Acceptat: 13 mai 2025; Disponibil online: ? iunie 2025

Citare: Mandes, A.C. 2025. „Aspecte privind procesul de pregătire a personalului participant la operațiile multinaționale”.
Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 14(2): 110-117. <https://doi.org/10.53477/2065-8281-25-16>

© Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”

Articol cu acces deschis distribuit în conformitate cu termenii și condițiile licenței Creative Commons Attribution ([CC BY-NC-SA](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/))

Acțiunile militare desfășurate în cadru multinațional implică abilități care nu sunt în mod necesar o parte comună a pregătirii militare generale sau de specialitate. Multinaționalitatea scoate în evidență nu numai necesitatea de a legitima acțiunile militare ale forțelor multinaționale (Herciu 2019, 19). Din acest punct de vedere, atât NATO, cât și UE trebuie să fie în măsură să asigure cooperarea deplină nu numai dintre statele membre care participă la operația multinațională, ci și cu alte state contribuitoare cu trupe din afara sferei lor de responsabilitate.

De aceea pregătirea pentru acest gen de acțiuni este una specializată, care se situează, cumva, deasupra pregătirii militare obișnuite. Abilitățile de bază și principiile pentru operațiile multinaționale diferă de la misiune la misiune, ele nefiind similare pentru o misiune de tip Alianță sau una de tip coaliție de forțe, numai cu state membre sau și cu state nonmembre, respectiv una de menținere a păcii sau una de impunere a păcii, spre exemplu.

Alături de procesul de selecție, de modul în care este elaborat și transpus în practică procesul de pregătire a personalului participant la operațiile multinaționale depinde în mare măsură succesul misiunii desfășurate în context internațional, care impune în mod obligatoriu înțelegerea spațiului de angajare a forțelor și complexitatea operației multinaționale (Herciu 2019, 21). Altfel spus, cele două procese au o contribuție însemnată la cuantificarea rezultatelor operației multinaționale.

Cele două procese mai sus menționate, atât cel de selecție, cât mai ales cel de pregătire care are loc după finalizarea celui dintâi, se influențează reciproc, sunt complementare și se valorizează unul pe altul. Un proces de selecție bine gândit, eficient și eficace ne arată atât cum trebuie desfășurată selecția, cât și cum poate fi potențată mai bine. Ulterior, întregul proces de instruire asigură pregătirea militarilor selecționați pentru participarea la operația multinațională, la specificul misiunii, astfel încât aceștia să facă față rigorilor, riscurilor și amenințărilor identificate pentru operația respectivă (Alexandrescu și Băhnăreanu 2007, 39-40).

Organizarea procesului de pregătire

Procesul de pregătire a personalului care participă la operații multinaționale sub comanda organizațiilor internaționale de securitate conține un ansamblu complex de măsuri și activități care se organizează, se planifică și se execută pentru însușirea de către personalul militar a cunoștințelor necesare îndeplinirii misiunilor, pe timpul dislocării în teatrul de operații. De regulă, procesul de pregătire a personalului pentru participarea la operații multinaționale are un caracter intensiv, practic-aplicativ, pluridisciplinar, în scopul îndeplinirii misiunilor de către întregul efectiv de militari la standarde ridicate, în condiții de siguranță, pe cât posibil fără riscuri inutile, cu consumuri reduse de resurse. Corespunzător noii concepții de pregătire a militarilor (Stoica 2015, 38) participanți la operațiile multinaționale, considerăm că se impune planificarea și organizarea instruirii acestora pe baza unui plan perfect adaptat condițiilor de misiune.

Din *perspectivă temporală și a locului de desfășurare*, procesul de pregătire a personalului militar care ia parte la acțiuni militare în teatrele de operații vizează două perioade principale și anume *cea destinată pregătirii* misiunilor multinaționale, care se execută, cu preponderență, în cadrul unității destinate a executa acțiuni militare de acest gen, prin programe și lecții de pregătire, unde se pune accentul pe cunoașterea procedurilor de operare standard din cadrul misiunii la care structura militară urmează să participe, pe cunoașterea condițiilor specifice din țara de misiune, prin cursuri de perfecționare și specializare, deci o pregătire cu caracter teoretic, precum și prin activități practic-aplicative, exerciții, diverse antrenamente de stat major, cu un profund caracter demonstrativ și metodic.

Materialele prezentate în cadrul pregătirii teoretice pot fi organizate sub formă de lecții care vor avea atât prezentări, cât și ședințe practice, având în vedere, în permanență, ca informațiile necesare pentru misiune să fie obținute atât prin efortul fiecărui participant (studiu individual), cât și prin verificări cu privire la situații existente și posibile care pot să apară în teatrul de operații, în funcție de zona de dislocare. Rezultatul final trebuie să urmărească obținerea unui volum de cunoștințe care să asigure participanților la misiune îndeplinirea sarcinilor primite, reieșite din fișa postului.

Cea de-a doua vizează perioada petrecută în teatrul de operații, pe timpul executării misiunii multinaționale, pregătirea personalului având o notă aparte, în sensul că toată această activitate se va desfășura descentralizat, având în vedere distanțele uneori mari care pot separa locațiile de dispunere a personalului din cadrul aceluiași contingent, aceasta desfășurându-se în funcție de necesitate, de situație și de timpul avut la dispoziție.

Considerăm ca fiind foarte important modul în care se derulează activitatea de instruire, în zona de dispunere, din teatrul de operații. În acest sens, procesul de instruire continuă ar trebui să ia în considerare ca ședințele de pregătire să aibă atât un caracter teoretic, cât și unul practic-aplicativ, cu prezentarea de informații și situații concrete, pentru care alocarea timpului să aibă în vedere aspectele nou apărute și, evident, eliminarea unor comportamente formale, generate de staționarea în teatrul de operații pentru o perioadă mai lungă de timp sau de unele evenimente care influențează modul de manifestare a personalului.

Datorită acestor particularități, este necesar ca, în timpul pregătirii misiunii, să se selecționeze un număr minim de cadre care vor trebui să participe la un program de pregătire separată care să le asigure cunoștințele necesare conducerii pregătirii specifice atât din punct de vedere teoretic, practic, cât mai ales psihopedagogic.

Pe de altă parte, din perspectiva *modului de organizare și planificare a procesului de instruire*, pregătirea întregului personal care participă la operația multinațională este una de natură specială, ea trebuind să se desfășoare pe două coordonate. Astfel, *prima etapă* reprezintă nivelul de bază al pregătirii (etapa instruirii individuale) la

care trebuie să ajungă întregul personal, iar în cadrul acesteia, toți militarii, indiferent de misiunea multinațională la care participă, indiferent de specialități și funcțiile ocupate. În această etapă se urmărește asigurarea cunoștințelor necesare executării misiunilor multinaționale.

În a doua etapă se urmărește realizarea unei pregătiri specifice (etapa instruirii colective), în funcție de tipul de misiune în care unitatea este implicată. Dorim să evidențiem faptul că toate temele de pregătire, cele destinate atât întregului personal, cât și personalului care îndeplinește diverse funcții vor fi distribuite în mod progresiv în etapa instruirii individuale, dar și în timpul instruirii colective, urmărindu-se acumularea cunoștințelor de bază necesare desfășurării misiunii, precum și a celor specifice, adaptate condițiilor zonei geografice de misiune și teatrului de operații.

Elemente specifice procesului de pregătire

Pregătirea personalului selecționat să participe la operații multinaționale se desfășoară diferențiat, pe categorii de personal, în raport cu categoria din care acesta face parte și luând în considerare funcțiile pe care sunt militarii încadrați. Astfel, din perspectiva înțelegerii situației și a contextului în care se desfășoară operația multinațională, este avută în vedere o tematică, ce cuprinde, printre altele:

- cunoașterea principiilor și cerințelor doctrinei operațiilor multinaționale întrunite, a modului de organizare și funcționare a organizației de securitate aflate la comanda operației multinaționale și aplicarea acestora în vederea îndeplinirii obiectivelor generale și specifice;
- perfecționarea cunoștințelor referitoare la conducerea acțiunilor militare în cadrul multinațional, cooperarea cu alte structuri prezente în teatrul de operațiuni;
- manevra de forțe și mijloace a structurilor aflate în teatrul de operații, în raport cu misiunile primite, modalități de soluționare a problemelor apărute etc.;
- cunoașterea caracteristicilor tehnico-tactice, construcției, funcționării, întreținerii și reparării tehnicii din înzestrare, a echipamentelor primite de la diverși parteneri din teatrul de operații, inclusiv a principiilor de folosire eficientă a acestora;
- cunoașterea prevederilor actelor normative naționale și a celor cuprinse în SOP-urile operației multinaționale, referitoare la activitățile cu caracter general și specific;
- măsurile care se impun în timpul pregătirii, afluirii și desfășurării misiunii privind asigurarea acțiunilor și protecției personalului și echipamentelor, materialelor proprii, cunoașterea semnalelor de recunoaștere, realizarea sistemului informațional etc;
- cunoașterea și aplicarea măsurilor specifice și a regulilor de securitate a muncii și supravegherea tehnică a instalațiilor sub presiune și de ridicat, a mijloacelor de măsurare, precum și a măsurilor de prevenire și stingere a incendiilor;

- modul de asigurare a legăturilor, de culegere a informațiilor, de pregătire și prezentare a rapoartelor de informare către țară, respectiv către comandamentul regional etc. (SMG/Ctr. 1 2008, 41-46).

Foarte important este modul în care conducerea structurii care urmează a se deplasa în teatrul de operații înțelege să asigure instruirea personalului raportat la specificul tuturor funcțiilor. Astfel, dacă pentru personalul tehnic, militarii care au în primire și care răspund de starea de operativitate a echipamentelor militare se organizează și desfășoară, de regulă, ședințe practic-aplicative referitoare la modalitățile concrete de executare a lucrărilor de întreținere, respectiv de reparații, cu personalul care răspunde de asigurarea serviciilor de campanie sau a sprijinului medical operațional, vor trebui avute în vedere introducerea de ședințe de instruire care să evidențieze modul în care se realizează relaționarea cu structurile responsabile de sprijinul logistic din teatrele de operații, în timp ce cu militarii care încadrează structurile de manevră (plutoane, grupe etc.), se prezintă și se exersează modalitățile concrete de acțiune, de comunicare, de conlucrare și colaborare pe timpul executării acțiunilor militare cu caracter operațional.

Ședințele de pregătire teoretică și practic-aplicativă se organizează și se desfășoară, de regulă, atât în timpul alocat pregătirii de specialitate, cât și în perioadele destinate pregătirii exercițiilor sau altor activități specifice, în funcție de destinația structurilor din cadrul unității (subunității) care ia parte la operația multinațională.

În sensul celor prezentate, demn de remarcat este faptul că, pentru personalul care intră în compunerea unității (subunității) prin detașare, trebuie avute în vedere organizarea de ședințe de instruire separate pentru înțelegerea rolului, locului și misiunii structurii care urmează a se disloca în teatrul de operații. Din această perspectivă, ședințele pot fi derulate în mod diferențiat, în funcție de pozițiile deținute în statul de organizare de către militarii respectivi.

Tot aici, se cuvine a fi făcută următoarea remarcă. Apar destul de des situații, în care în structura unităților (subunităților) participante la operații multinaționale, sunt introduse noi categorii de tehnică și echipamente, chiar în timpul pregătirii pentru misiune. În acest caz, de regulă, pregătirea celor care vor exploata tehnica și aceste echipamente se execută atât în timpul pregătirii misiunii (în funcție de timpul rămas la dispoziție), cât și ulterior, după intrarea în teatrul de operații. În astfel de situații, se poate lua decizia pregătirii intensive a unora dintre militarii detașamentului, urmând ca experiența acumulată de ei să fie împărtășită ulterior și celorlalți.

Ținând cont de faptul că, în timpul celei de-a doua etape, se are în vedere pregătirea specifică la condițiile teatrului și zonei de misiune (etapa instruirii colective), în acest tip de instruire se poate pune accent nu numai pe antrenarea personalului prin exerciții în teren, dar și pe formarea, specializarea și perfecționarea militarilor în condițiile primirii de categorii noi de tehnică și echipamente, în conformitate cu prevederile reglementărilor elaborate la nivelul Statului Major al Apărării și al categoriilor de forțe, pentru situațiile nou apărute.

Comandanții și șefii structurilor care urmează a fi dislocate în zona de operații sunt responsabili de modul în care se organizează, se planifică și se execută procesul de pregătire în vederea cunoașterii exploataării noilor echipamente, respectiv pentru actualizarea materialelor utilizate în procesul de instruire.

Nu în ultimul rând, comandanții și șefii structurilor (unități, subunități) care participă la operații multinaționale trebuie să ia în considerare faptul că procesul de instruire a personalului trebuie să asigure nu numai cunoștințe generale privind natura misiunilor ce urmează a fi executate, dar și să permită, printr-o abordare modernă, înțelegerea modului concret de executare a acestora. Astfel, întregul personal trebuie să obțină și să dețină, pe perioada executării misiunii, unele deprinderi care să îi permită să se comporte coerent într-o structură de forțe multinațională, care trebuie să acționeze bazându-se pe încrederea populației locale și pe acceptarea de către aceasta a modului său de acțiune (pe baza procedurilor de operare standard).

O mare răspundere revine, în contextul participării la operația multinațională a personalului de stat major și a unor structuri de forțe din România, structurilor specializate din cadrul Statului Major al Apărării și al categoriilor de forțe, respectiv al comandamentelor de sprijin pentru elaborarea de reglementări și instrucțiuni concrete cu privire la modul de instruire a militarilor români pentru astfel de operații multinaționale, la modul în care asigură monitorizarea și verificarea obținerii capacității inițiale, respectiv finale de acțiune. În acest sens, respectivele structuri vor trebui să se asigure că militarii participanți dețin, la finalul procesului de instruire, cunoștințele necesare pentru îndeplinirea cu succes atât a misiunilor individuale, specifice posturilor ocupate, cât și a celor colective, în funcție de obiectivele forței multinaționale.

Astfel, întregul personal participant la operația multinațională va trebui să fie în măsură să înțeleagă și să aplice standardele organizației internaționale de securitate aflate la comanda operației multinaționale, procedurile existente la nivelul forței multinaționale, dar și pe cele naționale în activitățile care privesc organizarea, finanțarea și administrarea resurselor proprii și a celor puse la dispoziție de NATO, UE, ONU sau OSCE, respectiv modul concret de negociere și de încheiere a contractelor în teatrul de operații sau pentru a obține anumite resurse din țara considerată națiune gazdă pentru forța multinațională (carburanți, lubrifianți, apă potabilă sau pentru necesități menajere, facilități temporare de cazare și cartiruire, produse situate în clasa I de materiale NATO și UE, forță de muncă, alte servicii de campanie).

Concluzii

Prin cele prezentate, am dorit să facem o trecere în revistă a modului în care se derulează procesul de pregătire a militarilor care participă la operațiile multinaționale, ceea ce ne conduce către ideea conform căreia acest tip de demers are un caracter de generalitate destul de însemnat, adică poate fi foarte ușor aplicabil unor structuri militare (unități, subunități) cu specific și domeniu de activitate diferite.

Având în vedere că procesul de instruire nu face altceva decât vine să finalizeze, practic, procesul de selecție, considerăm că, pentru viitor, cele două procese ar trebui analizate integrat, fără a avea diferențe în ceea ce privește modul de abordare. Pe de altă parte, suntem de părere că organizarea și planificarea unui proces de instruire nu trebuie să scape din vedere modalitățile concrete prin care cunoștințele asimilate trebuie să fie reîmprospătate periodic. Această abordare ar veni în continuarea celor două procese, deja amintite, asigurând o serie de metode noi de instruire, propunând căi concrete de acțiune, precum și instrumente prin care cunoștințele dobândite sunt readuse periodic în atenția militarilor participanți la operația multinațională.

Organizarea, în timpul executării misiunii multinaționale, a unor ședințe de instruire, fără o durată prea mare, cu o anume intensitate, administrată în mod plăcut, poate contribui la readucerea în memoria militarilor a informațiilor și datelor, prezentate în perioada de pregătire în țară.

Din perspectiva lecțiilor identificate și, ulterior, a celor învățate, a reieșit foarte clar faptul că organizarea, planificarea și punerea în aplicare a unui proces de instruire judicios formulat poate veni în ajutorul militarilor participanți la operația multinațională, fiind nu numai o dovadă de profesionalism a organelor de conducere și a celor de execuție de la nivelul structurilor militare implicate, dar și o măsură prin care pot fi evitate o serie de evenimente care să implice atât personal, cât și tehnică și echipamente moderne.

Susținem această idee prin faptul că punerea în aplicare a unui program de instruire corespunzător nu numai că poate contribui la eliminarea sau minimalizarea unor minusuri în activitatea curentă, dar poate conduce la creșterea capacității combative a unităților care iau parte la operații multinaționale, la evitarea celor mai multe dintre scoaterile din funcțiune a tehnicii și echipamentelor proprii, precum și la creșterea mediei timpului de bună funcționare și, implicit, a gradului de folosire a tehnicii introduse în teatrul de operații.

Din perspectiva celor prezentate, devine evident faptul că succesul acțiunilor militare ale structurilor Armatei României participante la operații multinaționale în cadrul NATO și UE depinde în mare măsură atât de capacitatea lor de autosusținere în teatrele de operații, cât mai ales de potențialul de luptă, dobândit în urma finalizării proceselor de selecție și de instruire de către personalul militar care încadrează aceste structuri (Moldovan 2007, 50).

Referințe

- Alexandrescu, Grigore și Cristian Băhnăreanu.** 2007. *Operații militare expediționare*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.
- Herciu, Alexandru.** 2019. „Fizionomia operației într-unite multinaționale.” *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”* 6 (3): 14-21.

Moldovan, Dorinel-Ioan. 2007. „Priorități ale managementului integrat al resurselor de apărare privind misiunile internaționale.” *Managementul integrat al resurselor de apărare. Necesitate, actualitate, perspective (sesiune de comunicări științifice)*. Brașov: Editura Departamentului Regional de Studii pentru Managementul Resurselor de Apărare.

Parlamentul României. 2011. „Legea 121 din 15 iunie 2011 privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român.” *Monitorul Oficial* nr. 427, din 17 iunie 2011.

SMG/Ctr. 1. 2008. *Instrucțiuni privind evaluarea capacității unităților/detașamentelor din forțele terestre participante la misiuni în afara teritoriului statului român*. București.

Statul Major al Apărării. 2014. *Manualul sprijinului cu personal în operații*. București.

Stoica, Viorel. 2015. „Rezerva de forțe și mecanismul completării pierderilor în acțiunile militare.” *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”* 2 (3): 34-40.